

Motion till riksdagen

1988/89:Jo251

av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (båda m)
Jordbruket i Värmland m.m.

Jordbruksnäringen har stor betydelse i Värmland. Det är synnerligen angeläget att denna näringsgren kan vidmakthållas i alla delar av länet. Den ger sysselsättning åt både lantbrukare och livsmedelsindustri. Den håller landsbygden levande och är en förutsättning för att kommersiell och offentlig service skall kunna upprätthållas i glesbygden.

Jordbruket har också en grundläggande betydelse för turistnäringen i länet, som i hög grad är beroende av det öppna kulturlandskap som utövändet av åkerbruk och boskapsskötsel skapat genom århundraden.

Sysselsättningen i jord- och skogsbruket i Värmland har minskat drastiskt även under senare år. År 1982 var 11 800 sysselsatta i jord- och skogsbruk. 1988 var antalet under 6 000. Här har således skett en halvering under den senaste femårsperioden.

Olika förutsättningar

Förutsättningarna för jordbruk är olika i skilda delar av Värmland. Bästa jordarna och klimatet finns i södra delarna av länet – främst vid Vänerbäck-enet. Där finns också slättland med goda förutsättningar för rationell jordbruksdrift.

I västra, östra och norra delarna av Värmland varierar betingelserna för jordbruksnäringen. Här har inriktningen gått mot animalieproduktion med starka förhoppningar om att denna skall ge tillräcklig lönsamhet för att bibehålla en aktiv jordbruksnäring och därmed levande landsbygd med dess nödvändiga infrastruktur.

Jordbruksnäringen och dess produktion har emellertid minskat år efter år i Värmland. Länet är inte längre självförsörjande av livsmedel från jordbruket. Detta är anmärkningsvärt och oroväckande på flera sätt, bl.a. vad gäller försörjningsberedskapen.

Dramatisk minskning

I vissa delar av länet – inte bara de nordligaste – har det skett en dramatisk minskning av jordbruksnäringen. De sista mjölkarna är på väg att försvinna i norra delen av Klarälvdalen. Likaså i ett par av församlingarna i östra delen av Filipstads kommun. I västra delen av länet har LFR-kretsen gjort en enkät som tyder på fortsatt stark minskning av mjölkbesättningarna.

Detta leder till sviktande underlag för mjölkhämtning och för mejeriet som kämpar med lönsamhetsproblem. Även centralslakteriet får stora problem – om inte den negativa trenden kan vändas mycket snart.

Möjligheterna därtill ligger dels i en förnuftig jordbrukspolitik som bl.a. innefattar ett gränsskydd – så länge vi inte är medlemmar i EG, den europeiska gemenskapen, eller på annat sätt kommit med i EG:s inre marknad. Inom EG föreligger ett särskilt hänsynstagande med stödåtgärder till jordbruksnäringen i det man kallar bergsområden.

EG bra för Värmland

Det finns all anledning förutsätta att Värmland skulle innefattas i dessa stödformer. Där ingår i dag inte bara jordbruken i Alperna, i de spanska bergstrakterna etc. utan också bl.a. Nordjylland i Danmark, vars landskap helt saknar bergsnatur. Vi kan således räkna med att jordbruket i Värmland skulle få gynnsammare villkor än i dag om vi kommer med i en europeisk inre marknad.

I dagens läge måste vi begära större insatser från svenska staten för att motverka en fortsatt avveckling i det värmländska jordbruket. Värmland har under de senaste åren fått viss del av det s.k. Norrlandsstödet. Men det är uppenbart att områdesindelningen måste ändras väsentligt så att prisstödet ökar betydligt.

Mera av Norrlandsstödet krävs

Med nuvarande prisområdesgränser ges det värmländska jordbruket endast ca 28 miljoner kronor av det totala anslaget som i årets budgetproposition föreslås bli 525 miljoner kronor. Enligt vad vi motionärer erfarit finns det hos lantbruksstyrelsen och statens jordbruksnämnd insikter om och förståelse för att prisstödet måste förbättras i stora delar av Värmland. Det är emellertid nödvändigt att riksdagen ger regeringen till känna att *hela* den s.k. Mellanbygden i Värmland måste omfattas av ett högre prisstöd om jordbruksnäringen där skall överleva.

Enligt våra beräkningar behövs en ökning av prisstödet med ca 16 miljoner kronor – från nuvarande 28 till ca 44 miljoner kronor – i Värmland. Det är rimligt att LRF i Värmland får fullständigt gehör för sitt förslag till ändringar i prisområdesindelningen. Det är måttliga krav som framförs förhandlingsvägen.

Det finns anledning erinra om att prisstödet och även andra tidigare stöd till delar av den värmländska jordbruksnäringen som regel kommit för sent. När stödet satts in har den bristande lönsamheten – oftast stora förluster i jordbruksdriften – lett till avveckling och nedläggningar av det som skulle ha räddats med det aktuella stödet.

Låt oss hoppas att samma misstag inte upprepas.

Jordbrukets viktiga roller

Förhållandet att betydande delar av den värmländska jordbruksnäringen saknar lönsamhet och är i oundgängligt behov av stödåtgärder, däribland prisstöd, inger naturligtvis bekymmer. Som vi framhållit år efter år i riksdagsmotioner är jordbruksnäringen av flera skäl ytterst betydelsefull i Värmland. Vi har nämnt sysselsättningsbehovet på landsbygden, betydelsen

för livsmedelsindustrin i länet, försörjningsberedskapen, kulturlandskapets vidmakthållande samt den betydelsefulla roll som jordbruket och dess utövare spelar för turistnäringen.

Mot. 1988/89
Jo251

Turismen

I en särskild motion till årets riksdag framhåller vi betydelsen av en växande turistnäring i Värmland och Sverige. Vi föreslår vidare i andra motioner konkreta åtgärder för att stimulera tillverkning och försäljning av hemslöjd som bör vara en utmärkt kombination till jordbruksföretag.

Vidare föreslår vi motionsvägen att det skattefria beloppet för inkomster vid uthyrning av fritidshus skall höjas från nuvarande 8 000 kronor till ett halvt basbelopp, vilket i dag innebär 13 950 kronor.

I en större motion under rubriken FRAMTID I VÄRMLAND lägger vi fram en rad konkreta förslag till åtgärder som bl.a. syftar till att stimulera utvecklingen på den värmländska landsbygden och dess jordbruksnäring.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en ändrad prisstödsindelning i Värmland innebärande en ökning av prisstödssumman med ca 16 miljoner kronor inom ramen för Norrlandsstödet's anslag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt framhålls i motionen om åtgärder för att vidmakthålla och utveckla jordbruksnäringen i Värmland med sin stora betydelse för landsbygden och turistnäringen.

Stockholm den 25 januari 1989

Göthe Knutson (m)

Gullan Lindblad (m)